

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JENNI SAMPINEN

Vanhemmuus osana lapsen sijaishuoltoa

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA
2020

Tekijä Sampinen Jenni	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Kuu/kuusi Vuosi 11/2020
	Sivumäärä 43	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Vanhemmuus osana lapsen sijaishuoltoa		
Tutkinto-ohjelma Sosionomi AMK		
Tiivistelmä Opinnäytetyön ajatuksena oli selvittää pitkäaikaisesti sijoitettujen lasten vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta ja yhteistyöstä lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyönä erään lastensuojelulaitoksen kanssa. Tavoitteena oli kerätä vanhempien omia kokemuksia vanhemmuudesta sekä yhteistyöstä kyseisen sijaishuoltopaikan kanssa. Vanhemmilta saatujen kokemusten ja kehitysehdotusten perusteella olisi tarkoitus kehittää yksikössä vanhempien kanssa tehtävää työtä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena teemahaastattelujen avulla. Haastatteluja varten tehtiin valmiiksi runko aiheista ja kysymyksistä. Haastattelut jakautuivat selvästi kahteen isompaan teemaan, jotka olivat vanhemmuus ja yhteistyö lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Haastatteluissa vanhemmat kokivat vanhemmuuden melko samalla tavalla. Toisaalta lapsen sijoituksen vaikutuksesta vanhemmuuteen vanhemmat olivat keskenään eri mieltä. Yhteistyöhön sijaishuoltopaikan kanssa vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä. Yhteistyö oli vanhempien mukaan sujuvaa ja siihen oltiin tyytyväisiä. Kehityskohteeksi nousivat erityisesti yhteydenpito ja sen säännöllisyys. Vanhemmat toivoivat tiiviimpää ja säännöllisempää yhteydenpitoa. Vanhemmat toivoivat lisäksi enemmän yhteistä tekemistä yhdessä sijaishuoltopaikan kanssa.		
Asiasanat Vanhemmuus, sijaishuolto, lastensuojelu		

Author(s) Sampinen, Jenni	Type of Publication Bachelor's thesis	Date Month Year 11/2020
	Number of pages 43	Language of publication: Finnish
Title of publication Parenthood as part of the child's foster care		
Degree program Bachelor of social services		
Abstract The main idea of the thesis was to clarify long-term placed children's parents' thoughts of parenthood and experiences of working with the foster care institution. The thesis was done in cooperation with the children's home. The objective is to gather experiences of the cooperation with the children's home and the parents. Based on the experiences and development proposals of the parents the cooperation with the parents in the unit should be developed. The methodology used in this thesis was qualitative and the data were collected with theme interviews. A framework of the questions and themes were prepared for the interviews. Interviews divided in two main themes, parenthood and cooperation with the foster care place. In the interviews the parents fairly experienced the parenthood in the same way. On the other hand, the parents disagreed the effects of the child's foster care to the parenthood among themselves. The parents were mainly satisfied to the cooperation with the foster care place. According to the parents, the cooperation was fluent and they were satisfied to it. Especially the communication and its regularity emerged for development. The parents hoped for more common joint activities together with the foster care place.		
<u>Key words</u> parenthood, foster care, child welfare		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VANHEMMUUS.....	6
2.1 Riittävän hyvä vanhemmuus	7
2.2 Vanhemmuuden roolit	9
2.3 Vanhemmuuden tukeminen	12
3 LASTENSUOJELU SUOMESSA.....	13
3.1 Lastensuojelun palvelujärjestelmä Suomessa	13
3.2 Lainsäädäntö lastensuojelusta	16
3.3 Lastensuojelun historia Suomessa	16
3.4 Lastensuojelu nykypäivänä Suomessa	17
3.5 Huostaanotto	18
3.6 Lastensuojelun sijaishuolto	18
3.7 Jälkihuolto	19
3.8 Vanhemmuus lapsen sijaishuollon aikana	20
3.9 Yhteistyövelvoite	21
3.10 Omaohjaajatyöskentely	21
4 TUTKIMUS	21
4.1 Tutkimusmenetelmä	22
4.2 Teemahaastattelu puhelinhaastatteluna	23
4.3 Aineiston hankinta	24
4.4 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	25
4.5 Aineiston purkaminen	26
5 TUTKIMUSTULOKSET	27
5.1 Ajatuksia vanhemmuudesta	27
5.2 Kokemuksia yhteistyöstä lapsen sijaishuoltopaikan kanssa	30
5.3 Vanhempien toiveet ja kehitysehdotukset	35
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	36
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Lapsella on yksilölliset oikeudet syntymästään lähtien. Kaikilla lapsilla on lähtökohdaisesti samat oikeudet kuin aikuisillakin. Lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan ympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä etusija erityiseen suojeluun. (Saastamoinen 2010, 1)

Lapsen huostaanotto ja sijoittaminen oman kotinsa ulkopuolelle on aina iso kriisi koko perheelle. Lapsen huostaanotolle ja sijoitukselle voi olla monia syitä, mutta se on aina raskas kokemus lapselle itselleen sekä lapsen vanhemmille. Huostaanotossa vastuu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta siirtyy viranomaisille, mutta lapsen vanhemmat pysyvät kuitenkin lapsen virallisina huoltajina. Lapsen huostaanoton aikana on tärkeää tehdä töitä myös vanhempien kanssa. Vanhempien tukeminen on myös keskeinen osa lapsen sijaishuoltoa, ja vanhempia tulee tarpeen mukaan kannustaa kuntouttavien palveluiden piiriin. Vanhempien tukemisen tulee olla lapsen edun mukaista. Vanhemmuus ei koskaan pääty lapsen sijoitukseen, vaan on ensiarvoisen tärkeää, että vanhemmuutta tuetaan. Lapsen sijoitus on aina toistaiseksi voimassa olevaa, ja tavoitteena on kotiuttaa lapsi takaisin kotiin. (THL [www-sivut](http://www.thl.fi), 2020)

Toteutin opinnäytetyön yhteistyössä erään lastensuojelulaitoksen kanssa. Yksikkö on ollut toiminnassa alle viiden vuoden ajan, joten kyseessä on melko uusi yksikkö. Kyseiseen lastensuojelulaitokseen on sijoitettu lapsia pitkäaikaisesti, ja opinnäytetyössäni haastattelin näiden lasten vanhempia. Opinnäytetyöni tavoitteena oli haastattelujen avulla kerätä vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta sekä yhteistyöstä lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Vanhemmilta saatujen kokemusten pohjalta yksikössä pyritäisiin kehittämään vanhempien kanssa tehtävää työtä. Haastatteluissa keskustelimme myös sijaishuoltopaikan omaohjaajatyöskentelystä. Jokaisella lapsella on sijaishuoltopaikassa oma työntekijä eli omaohjaaja. Haastattelussa vanhemmat pohtivat omaohjaajien työskentelyn merkitystä lapselle sekä omaohjaajan työskentelyä vanhempien kanssa.

2 VANHEMMUUS

Vanhemmuutta voidaan tarkastella biologisena, psykologisena ja sosiaalisena sekä juridisena vanhemmuutena. (Latvala 2006, 11-12)

Biologinen vanhemmuus tarkoittaa, että vanhemmilla on biologinen side lapseen. Biologisia vanhempia ovat ne henkilöt, joiden sukusoluista lapsi on saanut alkunsa eli suhde lapseen on geneettinen. Huostaanotetun lapsen vanhemmista puhutaan usein biologisina vanhempina tai etävanhempina. (Lehtimäki 2015, 16-18)

Nykymaailmassa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että lasta kasvattavat vanhemmat eivät välttämättä ole lapsen biologisia vanhempia. Biologiset vanhemmat ovat voineet joko joutua luopumaan tai halunneet luopua oikeuksistaan vanhemmuuteen. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi avioero, lapsen antaminen adoptioon tai lapsen sijoittaminen. Tällaisissa tilanteissa kasvattajat ovat lapsen psykologisia, sosiaalisia tai juridisia vanhempia. (Latvala 2006, 11-12)

Sosiaalinen ja psykologinen vanhemmuus kulkevat käsi kädessä. Psykologinen vanhemmuus edellyttää sosiaalista vanhemmuutta, ja näitä on usein vaikea erottaa toisistaan. (Lehtimäki 2015, 16-18)

Juridinen vanhemmuus on lisääntynyt avioerojen myötä. Avioerotilanteissa lapselle määritellään oikeudessa juridinen vanhempi, joka vastaa lapsen kehityksestä ja kasvatamisesta. Juridinen vanhemmuus on yleistä myös sateenkaariperheissä, joissa vain toinen vanhempi on lapsen biologinen tai adoptiovanhempi. (Latvala 2006, 15-16)

Oman lapsen saaminen on iso muutos jokaisen ihmisen elämässä. Äitinä ja isänä oleminen on etuoikeus; vanhemmuudesta, lapsesta ja perheestä saa olla ylpeä. Jokaisella on kuitenkin lupa olla joskus väsynyt ja heikko. Silloin kuuluu hakea itselle apua ja tukea. (MLL [www-sivut](http://www.sivut), 2020).

2.1 Riittävän hyvä vanhemmuus

Täydellistä vanhemmuutta ei ole olemassa, mutta usein puhutaan riittävästä vanhemmuudesta. Riittävän vanhemmuuden piirteitä ovat riittävä oma psyykkinen tasapaino, kyky pitkäaikaisiin ja kestäviin ihmissuhteisiin, kyky erottaa omat tarpeensa ja toiveensa lapsen tarpeista ja toiveista, kyky asettua lapsen asemaan, johdonmukaisuus ja selkeys kasvatustilanteissa, kyky ylläpitää turvallisia rajoja lapselleen ja kyky vastaanottaa ja sietää lapsen tunnereaktioita. Vanhemmuutta heikentäviä tekijöitä voivat olla vanhemman fyysinen tai psyykkinen sairastuminen, päihteidenkäyttö, työttömyys, taloudelliset vaikeudet tai perheen rikkoutuminen. Ydinperheen rikkoutuminen on monimutkainen prosessi. (Marttunen 2005, 5)

Essi Juvakka (Vahva vanhemmuus - paras tuki nuoren kasvuun, 2005) määrittelee myös riittävän hyvää vanhemmuutta. Monelle äidille ja isälle on suuri haaste olla riittävän hyvä vanhempi. Vanhemmuus on kovaa työtä, ja sille on asetettu korkeat laatuvaatimukset. Riittävän hyvän vanhemmuuden haasteet ovat kuitenkin pysyneet varsin muuttumattomina yhteiskunnan ja työelämän suurissa muutoksissa. Riittävän hyvä vanhempi kestää kritiikin ja arvostelun. Etenkin lapsen ollessa murrosikäinen tämä saattaa olla vanhemmasta varsin hankalaa. Vanhemman tulee olla aikuinen ja uskaltaa olla lapselleen vanhempi. Hyvä vanhempi on ennen kaikkea aikuinen, ei lapsen kaveri. Perheen aikuinen on vastuussa perheenjäsenten hyvinvoinnista. Aikuinen antaa lapsen olla lapsi. Vanhempi tekee perheessä päätökset ja on niistä vastuussa. Vanhempi on lapselleen esikuva, josta lapsi voi ottaa mallia. Vanhempi luottaa lapseensa ja on samalla lapsensa luottamuksen arvoinen. Vuorovaikutus on tärkeää, ja vanhempi keskustelee lapsensa kanssa päivittäin ja kuuntelee lastaan. Vanhempi ei kuitenkaan ole täydellinen. Jokaiselle tulee vastaan tilanteita, joissa tuntuu, että omat taidot ja voimat eivät riitä. (Juvakka 2005, 21-23)

Vanhempi antaa lapselleen turvaa ja luo rajoja. Vanhempi lohduttaa ja on läsnä. Riittävän hyvä vanhemmuus on monella tapaa lapsen tarpeiden täyttämistä, mutta ei aina ja rajattomasti. Vanhempi valvoo lapsensa tekemisiä, mutta samalla antaa lapsen kasvaa rauhassa. Vanhempi tietää, kenen seurassa lapsi viettää aikaansa ja mitä hän tekee, ja lisäksi vanhempi on aidosti kiinnostunut näistä. Vanhempi antaa lapsen kokea itsensä ihanaksi ja ihmeelliseksi. Lapsi tarvitsee varauksetonta ihailua juuri omana

itsenään. Riittävän hyvä vanhempi on valmis käymään lapsensa kanssa läpi kaikki tunteet ilosta epäonnistumisiin. Vanhempi hyväksyy ristiriidat osaksi normaalia elämää, sillä riidat kuuluvat perhe-elämän arkeen. Myös riittävän hyvä vanhempi on joskus täysin uupunut ja menettää malttinsa. Se, että pitäisi aina olla täydellinen ja jaksava, on liikaa vaadittu keneltä tahansa. (Juvakka 2005, 23-26)

Vanhempi arvostaa arkea ja opettaa lapsen arvostamaan arkea. Hyvä arki, jossa on tuttuja menoja ja rutiineja, on lapselle tärkeää. Arjen ei tarvitse eikä kuulu olla extreme-kokemus. Vanhempi uskoo itseensä vanhempana. Vanhempi luottaa itseensä, omiin arvoihinsa ja uskoo omaan osaamiseensa. Vanhempi kuitenkin muuttuu lapsen kasvun mukana. Pienen vauvan vanhempi on erilainen kuin itsenäistyvän nuoren vanhempi. Vanhempi määrittelee oman roolinsa itse. Jokaisella on erilaisia ajatuksia ja toiveita elämästä. Jokainen riittävän hyvä vanhempi vastaa omista lähtökohdistaan siihen, mitä vanhemmuus hänen kohdallaan pitää sisällään. (Juvakka 2005, 26-27)

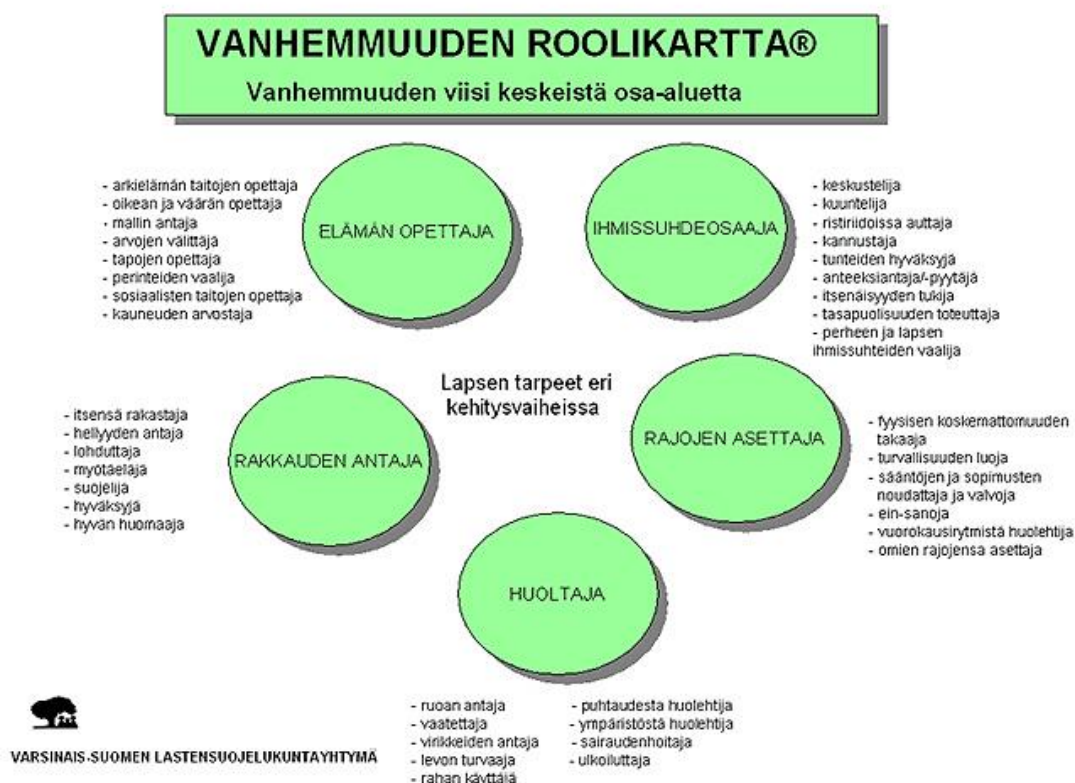
Irene Kristeri (Vahvaan vanhemmuuteen, 2002) määrittelee riittävän vanhemmuuden olevan sitä, että kotoa lapselle löytyy riittävästi turvallista ja läsnä olevaa aikuisuutta. Aikuisuutta, joka kestää lapsen tunteet ja vastaa hänen tarpeisiinsa riittävässä määrin. Aikuisuutta, joka tarjoaa turvalliset rajat ja rakkautta näiden rajojen sisällä. (Kristeri 2002, 23)

Jos riittävä vanhemmuus on suurimmaksi osaksi sitä, että vanhemmat tuntevat itsensä hyvin ja riittävät itselleen, on riittämätön vanhemmuus tämän vastakohta. Riittämättömät vanhemmat eivät itse tiedä, keitä ja millaisia he itse todellisuudessa ovat. Nämä vanhemmat eivät myöskään osaa olla läsnä lapsilleen, sillä todellinen läsnäolo vaatii kosketusta omaan itseensä. Tällaisissa perheissä ei puhuta, varsinkaan kipeistä aiheista. Eletään usein sellaisessa harhassa, että vaikeista asioista ei puhuta, vaan ne suljetaan pois, jolloin ne häviävät kokonaan. Näissä perheissä ei myöskään tunneta tunteita, joita vaikeat asiat nostavat pintaan. Näin lapsi ei myöskään opi luottamaan tunteiden paikkaansa pitävyyteen eikä ihmisiin, jotka puhuvat yhtä ja tekevät toista. Tällaisissa tilanteissa lapsen vanhempiin kohdistuvat tunteet ja tarpeet eivät tule riittävän kuulluiksi ja nähdyiksi. Lapsi kehittää tämän myötä itselleen roolin, jonka avulla hän kykenee selviytymään tilanteista, joista puuttuu riittävän hyvä vanhemmuus. Mitä aikaisemmin lapsi joutuu kehittämään itselleen tämän roolin, sitä paksumman kuoren

alle kätkeytyvät hänen todelliset tarpeensa ja tunteensa sekä näiden myötä myös lapsen oma persoona. Aikuisena tällainen lapsi ei tiedä, kuka hän on, ja tästä syntyy usein kierre seuraavaan sukupolveen. Tämä rajoittaa lapsen tulevaa aikuiselämää, sillä aikuisen sisälle on jäänyt turvaton ja riittävää vanhemmuutta vaille jäänyt lapsi. (Kristeri 2002, 25-27)

2.2 Vanhemmuuden roolit

Vanhemmuutta voidaan tutkia myös vanhemmuuden roolien kautta. Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä on rakentanut vanhemmuuden rooleja varten vanhemmuuden roolikartan. Vanhemmuuden roolikartan syntymisen ajatuksena on ollut kysymys siitä, miten vanhemmuutta voitaisiin arkiajattelussa hahmottaa mahdollisimman selkeästi ja luontevasti. (Varsinais-Suomen lastensuojelun kuntayhtymän www-sivut, 2013)

KUVIO 1 (Vanhemmuuden roolikartta Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 1999.)

Vanhemmuuden roolikartan mukaan vanhemmuutta tutkitaan viiden pääroolin kautta. Jokaisella pääroolilla on 6-9 alaroolia. (Varsinais-Suomen lastensuojelun kuntayhtymän www-sivut, 2013)

Yksi vanhemmuuden rooleista on rakkauden antajan rooli. Vanhempi voi myös sijais-huollon aikana antaa lapselle hellyyttä lapsen ikätasoon ja vanhemman sekä lapsen keskinäiseen suhteeseen sopivalla tavalla lasta tavatessa. Vanhempi voi lohduttaa lasta ja olla myötäeläjä lapsen arjessa tapaamisten aikana, puhelinkeskusteluissa tai vaikka lähettämällä lapselle kirjeitä. Vanhemman lapselle antama myönteinen palaute rohkaisee lasta. Lapselle on myös tärkeää, että vanhempi hyväksyy lapsen sijoituksen ja kunnioittaa lapsen tunteita. Vanhempi voi auttaa lasta sanoittamaan tunteitaan. Itsensä rakastamisen näkökulma on vanhemmuudessa tärkeää. Vanhempi ei jaksa olla hyvä vanhempi lapselleen, jos hän ei huolehdi omasta jaksamisestaan ja ota tarvittaessa apua vastaan. (Kujala 2003, 47-48)

Vanhempi on lapselleen myös ihmissuhdeosaaja, sillä lapsi oppii vuorovaikutusmallit pääosin vanhemmiltaan. Tässä roolissa vanhempi opettaa lapselleen keskustelijan, kuuntelijan, ristiriidoissa auttajan, kannustajan ja tunteiden hyväksyjän taitoja. Vanhemman tulisi toimia niin, että lapsi ei jää välikappaleeksi vanhemman ja esimerkiksi sosiaaliviranomaisten väliin. Nämä asiat tulee selvittää aikuisten kesken, ja lasta tulee suojella näiltä kaikin keinoin. Vanhempi ottaa vastaan lapsensa tunnereaktiot sekä hyväksyy niin myönteiset kuin kielteisetkin tunteet. Lapsi saattaa sijoituksen aikana kohdistaa vanhempaan voimakkaitakin kielteisiä tunteita, etenkin kun hieman vanhempi lapsi käsittelee omaa historiaansa. Vanhemman tulee tällöin pysytellä aikuisena. Jos lapsen tunteiden kohtaaminen on vanhemmalle vaikeaa, on vanhemman aivan oikeuttua hakea itselleen apua. (Kujala 2003, 48)

Roolikartan mukaan yksi vanhemman rooleista on rajojen asettajan rooli. Osana lapsen turvallisuuden takaamista on sopivien rajojen asettaminen, sillä ilman rajoja lapsi tuntee olonsa turvattomaksi. Vanhempi on saattanut pyrkiä takaamaan turvallisuuden antamalla lapsen sijoitettavaksi kodin ulkopuolelle, ja tämäkin on vastuullista vanhemmuutta. Tällaisissa tilanteissa on ensiarvoisen tärkeää, että lapsi ei ajattele vanhemman hylänneen hänet. Lapselle on tärkeää pystyä luottamaan vanhempaansa eli vanhempi

ei lupaa lapselle sellaisia asioita, mistä vanhempi ei pysty pitämään kiinni. Lapselle ei saa antaa epämääräisiä lupauksia esimerkiksi kotiutumisesta, lomista tai muista tapaamisista. Vanhemman tulee olla johdonmukainen. Vanhemman tulee uskaltaa rajata lapsen käyttäytymistä tai tekemisiä, ja vanhemman tulee kestää lapsen pettymykset. Lapselle ei tee hyvää saada tahtoaan läpi esimerkiksi kiukuttelemalla. On yleisesti tärkeää, että lapsen elämässä olevilla aikuisilla on selkeä ja yhtenäinen linja lapsen asioissa. Vanhemman tulee kiinnittää huomiota omien voimavarojensa ja jaksamisensa tunnistamiseen, samoin kun mahdolliseen päihteiden käyttöön tai tunteidensa ilmaistamiseen. (Kujala 2003, 48-49)

Vanhempi on yleisesti elämän opettaja lapsen elämässä. Tähän rooliin kuuluu sosiaalisten taitojen ja tapojen opettaminen. Lapsuudessa opitut ihmissuhdetaidot, moraali, arvot ja asenteet ovat usein melko pysyviä ominaisuuksia ihmisten elämässä. Etävanhemmalla on aika pienet mahdollisuudet opettaa arkielämän taitoja lapselleen, vaikka näitä mahdollisuuksia on esimerkiksi kotivierailujen yhteydessä. Lapselle opetettavia taitoja voivat olla muiden huomioon ottaminen, tilan antaminen muille ja oman vuoron odottaminen. Lapsen on hyvä kokea arjessaan pieniä pettymyksiä, mutta nämä pettymykset eivät saa kuitenkaan liittyä vanhemman tapaamisiin tai lupauksiin. Pienet pettymykset voivat liittyä tilanteisiin, missä kaikki asiat eivät mene niin kuin lapsi haluaa, lapsi ei saa kaikkia toiveitaan läpi tai joitakin asioita joutuu joskus odottamaan. Vanhempi voi auttaa lapsen elämää opettamalla yleisiä käytöstapoja, kohteliaisuustapoja ja erilaisia sääntöjä, kuten liikennesääntöjä. Kotinsa ulkopuolelle sijoitetulle lapselle on tärkeää, että vanhempi opettaa lapselle sellaisia tapoja ja perinteitä, joita perheessä ja suvussa on olemassa. Vanhemman tehtävä on myös välittää arvoja lapselle. (Kujala 2003, 49)

Yksi vanhemman rooleista on olla huoltaja. Huoltajan rooli näyttäytyy arkielämässä ja säännöllisen perhe-elämän ylläpitämisessä sekä rutiinien muodostamisessa. Etävanhemmasta saattaa tuntua, että hänellä ei juuri ole tähän mahdollisuuksia. Kuitenkin kun roolia tarkastellaan tarkemmin, huomataan myös etävanhemmalla olevan paljon pieniä mahdollisuuksia ja tapoja jakaa huoltajuuden roolia. Lapsen ollessa kotivierailulla vanhempi tarjoaa lapselle ruuan, ja lapsen ikätason huomioiden lapsi ja vanhempi voivat tehdä ruokaa yhdessä. Vanhempi voi osallistua vaatetuksesta huolehtimiseen esimerkiksi antamalla lapselle jotain henkilökohtaisia vaatekappaleita, kuten yöpuvun.

Lapselle saattaa olla erittäin tärkeää, että tietty vaate on juuri vanhemman antama. Yksi huoltajan roolin alarooleista on virikkeiden antaja. Vanhempi voi ostaa lapselleen lahjaksi jonkin kehittävän lelun tai tukea lastaan harrastustoiminnassa. Lapselle voi olla tärkeää, että vanhempi on kiinnostunut lapsen harrastuksesta ja antaa hänelle positiivista palautetta. (Kujala 2003, 50)

Vanhemmuuden rooli muuttuu lapsen kehityksen myötä. Varhaislapsuudessa korostuvat huoltajan, rakkauden antajan ja ihmissuhdeosaajan roolit. Leikki-ikäisenä lapsi tarvitsee rajojen asettajan luomaan turvallisuutta ja opettamaan kestämiään pettymyksiä. Kouluikäinen lapsi tarvitsee vanhemman elämän opettajan rooliin. Murrosiässä korostuvat taas rajojen asettajan rooli sekä ihmissuhdeosaajan rooli. Vanhemmuuden rooli ei ole irrallinen ilmiö, vaan osa ihmisen kokonaisvaltaista persoonaa. Esimerkiksi stressi aikuisen muissa rooleissa ei voi olla näkymättä vanhemmuudessa. Erityisesti murrosikäisen lapsen vanhempana oleminen on kriiseille altista aikaa. (Klap 2005, 83-84)

2.3 Vanhemmuuden tukeminen

Lastensuojelulain §2 mukaan lapsen ja perheen kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia. (Lastensuojelulaki § 2)

Yksi sijaishuollon tärkeimmistä tehtävistä on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään, ja siksi lapsen sijaishuollon aikana tulee edistää myös vanhempien kuntoutusta. On tärkeää, että vanhempaa tuetaan vanhemmuuden rooleissa sekä mahdollistetaan lapsen ja vanhemman välisen suhteen kehittyminen. Lisäksi vanhemmuudelle ja sen kehittymiselle tulisi asettaa tavoitteita asiakassuunnitelmaa tehdessä. Vanhemman kanssa tulisi tehdä sopimuksia siitä, miten perheenjäsenet yhdessä toimivat tavoitteiden saavuttamiseksi. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 84-85)

3 LASTENSUOJELU SUOMESSA

Lasten hyvästä kehityksestä riippuu koko yhteiskunnan tulevaisuus, joten siihen panostaminen on ensiarvoisen tärkeää. Lastensuojelulla pyritään varmistamaan hyvän lapsuuden edellytykset koko lapsiväestölle. Lasten hyvinvoinnin edistäminen ja oikeuksien kunnioittaminen kuuluu viranomaisten lisäksi ihan kaikille kansalaisille. (Taskinen 2010, 7)

Lastensuojelu voidaan suppeasti ymmärtää osana yksilö- ja perhekeskeistä sosiaalityötä. Usein ajatellaan, että lastensuojelussa on tarkoituksena vaikeaan tilanteeseen joutuneiden lasten ja perheiden tukeminen, jotta he selviytyvät ongelmista ja kehittyvät tasapainoiseen elämään. Näin ymmärrettynä lastensuojelu koskettaa myös lapsen hoitoon ja tapaamisoikeuteen liittyviä kysymyksiä eli koko perheen oikeudellista asemaa. Laajemmin ymmärrettynä lastensuojeluun kuuluu myös lapsen ja lapsen perheen taloudellinen tukeminen ja asumisen tukeminen. (Mikkola 2004, 61)

3.1 Lastensuojelun palvelujärjestelmä Suomessa

Lastensuojelun palvelujärjestelmä on laaja kokonaisuus, jonka perimmäisenä tarkoituksena on tukea ja edistää lapsen kasvua sekä kehitystä. Palvelut ja tuki toteutetaan aina sellaisin keinoin, joista lapsi ja perhe hyötyvät eniten. Palveluiden tavoitteena on aina tukea lasta, perhettä ja lapsen vanhempia. Näihin palveluihin kuuluvat mm. kuntien sosiaali- ja terveydenhuolto, opetustoimi sekä muut lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitetut palvelut. Erityisen tärkeää on huolehtia, että lapsen fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset kasvuolosuhteet ovat turvallisia ja että ne edistävät lapsen kehitystä. Kaikilla, jotka työskentelevät lasten ja perheiden kanssa, on vastuu heidän hyvinvoinnistaan ja ongelmien tunnistamisesta jo varhaisessa vaiheessa. Kun herää huoli lapsen hyvinvoinnista, on viipymättä otettava yhteys lastensuojeluviranomaiseen, jotta voidaan tehdä palvelutarpeen arviointi. (THL [www-sivut](http://www.thl.fi), 2020)

Lastensuojeluilmoitus tehdään ensisijaisesti lapsen asuinkunnan sosiaalitoimeen. Mikäli tapaukseen liittyy rikos, tulee viipymättä olla yhteydessä poliisiin. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa, ja ilmoituksen voi tehdä puhelimitse, käymällä

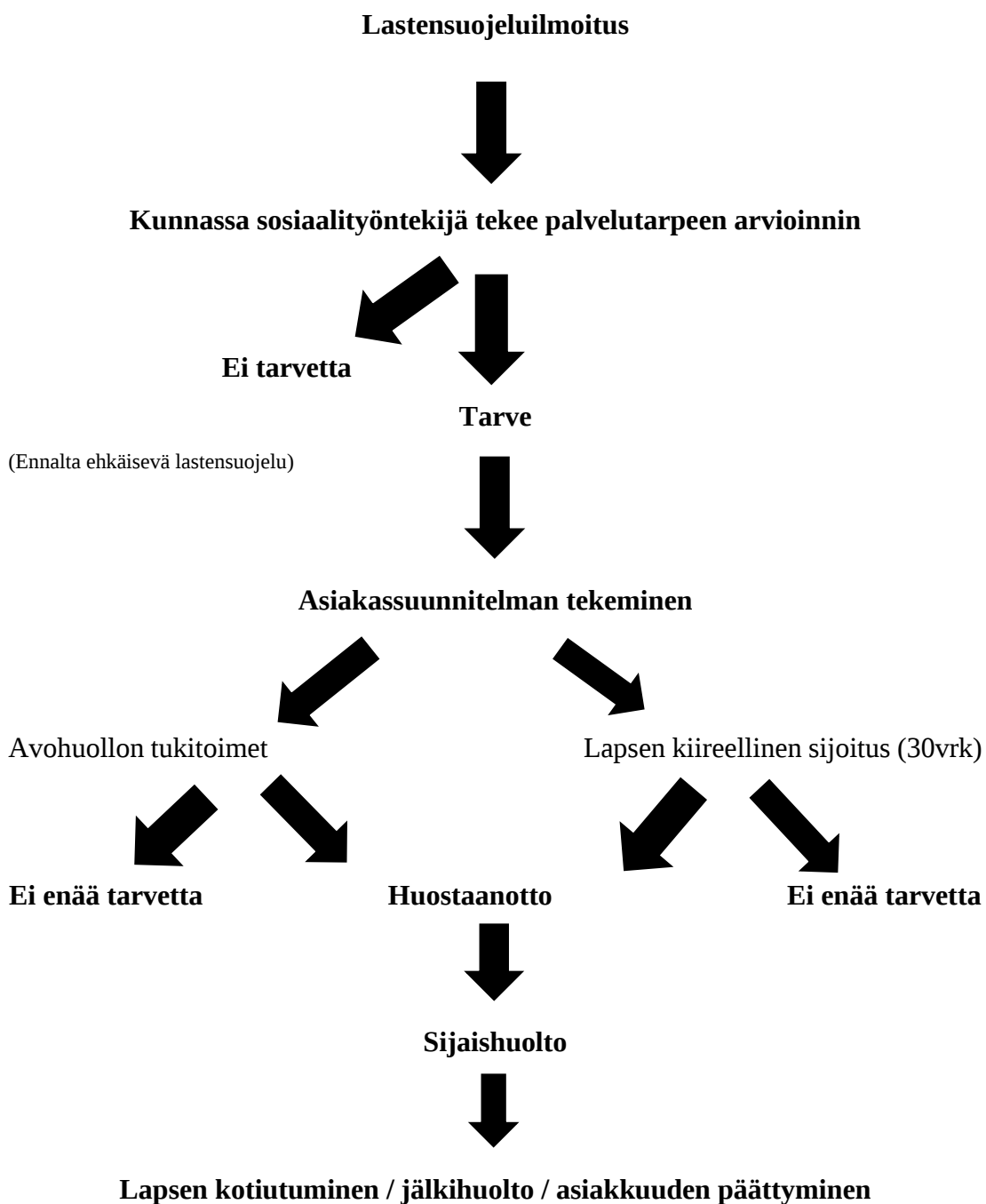
virastossa, postitse, netissä lomakkeella tai suojatulla sähköpostilla. Suomessa monien tahojen ammattilaisilla on ilmoitusvelvollisuus. Ilmoitus velvollisuudesta on säädetty lastensuojelulain § 25. Lastensuojeluilmoitus ei riko salassapitovelvollisuutta. (THL www-sivut, 2020)

Varhaisessa vaiheessa perheiden apuna on ennalta ehkäisevä lastensuojelu. Palvelujärjestelmään kuuluu varsinainen lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, jolla on aina viimeinen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Tätä toteutetaan tekemällä lapselle asiakassuunnitelma sekä järjestämällä tarvittavia avohuollon tukitoimia. Tämän jälkeisiä toimia voivat tarpeen mukaan olla lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto tai jälkihuolto. Työskentely lapsen ja tämän perheen kanssa alkaa kuitenkin aina perheen tilanteen ja tarpeiden huolellisella arvioinnilla. Kunnassa on lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, joka koordinoi lapsen lastensuojeluprosessia. Kunnan on lisäksi huolehdittava, että lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on käytettävissään työnsä tueksi eri alojen ammattilasten apua ja osaamista. (THL www-sivut 2020)

Lapsen kiireellinen sijoitus voidaan tehdä, mikäli lapsi on välittömässä vaarassa. Kiireellinen sijoitus on aina vakava puuttuminen lapsen ja perheen elämään ja yksityisyyteen. Kiireellisestä sijoituksesta on säädetty lastensuojelulain § 40. Kiireellisen sijoituksen kesto aika on aina enimmillään 30 vuorokautta. 30 vuorokauden aikana sosiaalityöntekijän tulee tehdä päätös sijoituksen jatkumisesta, huostaanotosta, huostaanottohakemuksesta hallinto-oikeudelle tai sijoituksen päättämisestä. (THL www-sivut, 2020)

Suurin osa lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta tapahtuu avohuollon tukitoimilla. Avohuollon tukitoimilla pyritään parantamaan perheen elämäntilannetta ja kuntouttaa lasta ja hänen perhettään. Tukitoimet suunnitellaan mahdollisimman pitkäjänteisesti perheen kanssa yhdessä, ja ne perustuvat kirjalliseen asiakassuunnitelmaan. Esimerkkejä avohuollon tukitoimista ovat varhaiskasvatuksen ja oppilashuollon tukitoimet, perhetyö ja perhekuntoutus. Lisäksi lapsen perheen taloudellinen tukeminen ja asumisen puutteiden korjaaminen ovat avohuollon tukitoimia. Tukitoimet räätälöidään yksittäisen lapsen tai perheen tarpeisiin sopiviksi. Mikäli avohuollon tukitoimilla ei pystytä riittävästi auttamaan lasta, on lapsella oikeus huostaanottoon ja sijaishuoltoon.

Mahdollisen sijoituksen jälkeen tai täysi-ikäistyttyään lapsella on oikeus myös jälkihuoltoon. (THL www-sivut, 2020)

Kuvio 2. Lastensuojelun palvelujärjestelmä.

3.2 Lainsäädäntö lastensuojelusta

Lapsen oikeuksista on säädetty Suomen perustuslaissa sekä sosiaalihuoltolaissa, ja lisäksi Suomessa on oma lastensuojelulaki. Suomea sitoo lisäksi YK:n lasten oikeuksien yleissopimus.

Lastensuojelua varten on kokonaan oma lastensuojelulaki. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapselle turvallinen kasvuympäristö, tasapainoinen kasvu ja kehitys sekä erityinen suojelu. (Lastensuojelulaki § 1)

Lastensuojelutyössä tulee kuitenkin lisäksi huomioida yleinen sosiaalihuoltolaki. Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta, turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet, edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa, parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä edellä mainittujen tavoitteiden toteutumiseksi. (Sosiaalihuoltolaki § 1)

3.3 Lastensuojelun historia Suomessa

Toisen maailmansodan jälkeiset 60 vuotta olivat rajuja yhteiskunnallisten muutosten aikaa. Euroopassa teollistumisen ja kaupungistumisen myötä myös Suomi koki nopean siirtymisen palveluyhteiskunnaksi. Maan taloudellinen kasvu perustui pääosin matalaan palkkatasoon, mikä puolestaan teki myös naisista tärkeää työvoimaa. Yhteiskunnan muutos oli suuri muutos myös perherakenteissa, jotka ovat lasten kannalta tärkeimpiä rakenteita. (Pulma 2004, 15)

1970- ja 1980-lukujen aikana lastensuojelun ideologia koki suuria muutoksia, sillä näihin aikoihin maamme alkoi muotoutua hyvinvointivaltioksi. Tällöin oikeudet, kuten ihmisoikeudet, yksilön ja lasten oikeudet, nousivat aiempaa suurempaan rooliin yhteiskunnassamme. Sen hetkinen lastensuojelu joutui vahvan kritiikin kohteeksi, ja lasten ja vanhempien ääni alkoi tulla paremmin kuuluville. Siirryttäessä 1970-luvulta 1980-luvulle alkoi Suomessa kehittyä erilaisia lasten ja perheiden tukimuotoja sekä

avohuollon kenttä, jotka tarjosivat vaihtoehtoja huostaanotoille. Vaikka Suomi on viimeisten vuosikymmenten aikana kokenut suuria yhteiskunnallisia muutoksia, on selvää, että historian kulussa lastensuojelun tarve maassamme ei ole hävinnyt, vaikka sen ilmenemismuodot ovatkin muuttuneet erilaisiksi. (Pulma 2004, 15-19)

Suomessa lastensuojelun asiakkaiden määrä on ollut jatkuvassa kasvussa 1990-luvulta lähtien. Usein määrän kasvaminen yhdistetään 1990-luvun alun lamaan, jolloin lasten ja perheiden etuuksia jouduttiin leikkaamaan ja työttömyyden taso nousi korkealle. Taloustilanne heikkeni monilla perheillä, eikä tilanne palautunut normaaliksi laman jälkeen. Tämä on vaikuttanut myös perheiden sisäisiin tilanteisiin ja johtanut ongelmiin. 1990-luvulta lähtien erityisesti avohuollossa olevien lasten määrä on kasvanut, mutta myös kodin ulkopuolelle sijoitetaan yhä enemmän lapsia. (Taskinen 2010, 7-8)

3.4 Lastensuojelu nykypäivänä Suomessa

Lasten suojeluun ovat osallisia kaikki kansalaiset ja koko yhteiskunta. Lasten suojelu perustuu YK:n lasten oikeuksien yleissopimukseen, jonka mukaan lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeelliseen kasvuympäristöön, monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen sekä etusija erityiseen suojeluun. Suomi on hyväksynyt vuonna 1991 lasten oikeuksien yleissopimuksen, joka velvoittaa viranomaisia yhtä lailla muun lainsäädännön tavoin. Sopimuksessa määritellyt oikeudet pyritään turvaamaan jokaiselle lapselle edistämällä lapsen hyvinvointia, kehittämällä palveluja kasvatuksen tueksi sekä toteuttamalla lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua. (Taskinen 2010, 19)

Lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Vuonna 2019 lastensuojeluilmoituksia tehtiin Suomessa yli 85 700 lapsesta ja ilmoitusten määrä kastoi seitsemän prosenttia vuodesta 2018. Yhdestä lapsesta tehtiin keskimäärin 1,8 lastensuojeluilmoitusta. Vuonna 2019 sijoitettiin kiireellisesti yli 4 500 lasta, mikä on neljä prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Huostassa olleiden lasten määrä oli yli 11 000, mikä on lähes sama kuin edeltävänä vuonna. (THL [www sivut](http://www.thl.fi), 2020)

Vaikka tällä hetkellä Suomessa suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin, on kuitenkin kasvava lasten ja nuorten joukko, joka kärsii yhä monimuotoisemmista ongelmista.

Tämän hetken lastensuojelun tarpeeseen vaikuttavat lapsiperheiden taloudelliset tilanteet sekä yhteiskunnan ilmapiirin ja palvelujen muutokset. Myös lasten ja nuorten mielenterveysongelmat näkyvät yhä enenevässä määrin lastensuojelussa. Nykyään yhä useammin lapsen huostaanottoa on edeltänyt psykiatrinen hoito- tai tutkimusjakso. Lastensuojelun tarpeeseen Suomessa vaikuttavat merkittävästi myös vanhempien päihteiden väärinkäyttö, toimeentulovaikeudet ja mielenterveysongelmat. (Taskinen 2010, 7-8)

3.5 Huostaanotto

Huostaanotto on vain yksi lastensuojelun toimenpiteistä, mutta usein suurelle yleisölle kaikista toimista näkyvin. Yksittäiset huostaanotot ja niistä julkisesti puhuminen saattavat paljonkin värittää yleistä mielipidettä lastensuojelusta. Usein puhututtaa joko liian aikaisin tai liian myöhään lapsen tilanteeseen puuttuminen. (Taskinen 2010, 84).

Lapsen huostaanottaminen on aina viimeinen keino turvata lapsen kasvu ja kehitys. Lapsen huostaanotossa vastuu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta siirtyy vanhemmilta viranomaisille. (THL www-sivut, 2020)

Lastensuojelulain § 40 määrittelee, että lapsi on otettava huostaan ja lapselle on järjestettävä sijaishuolto, mikäli lapsen huolenpidossa on puutteita tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen kasvua ja kehitystä tai lapsi vaarantaa omaa kasvuaan ja kehitystään käyttämällä päihteitä, tekee muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla teolla. Lastensuojelulain mukaan huostaanottoon voidaan ryhtyä, jos avohuollon tukitoimet eivät ole tarkoituksen mukaisia tai ne on todettu riittämättömiksi ja sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. (Lastensuojelulaki 40 §)

3.6 Lastensuojelun sijaishuolto

Lapsi voidaan sijoittaa kotinsa ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, huostaanotettuna, kiireellisesti sijoitettuna tai hallinto-oikeuden väliaikaisella määräyksellä sekä jälkihuoltona. (Saastamoinen 2010, 4)

Kun lapsi sijoitetaan kiireellisesti tai otetaan huostaan, on lapsen asuinpaikka oman kodin ulkopuolella. Sijaishuoltopaikka voi olla yksityiskoti, ammatillinen perhekoti, koulukoti tai muu lastensuojelulaitos. Lapsen elämään liittyviä riskejä ja suojaavia tekijöitä tulee pohtia, kun lapselle valitaan sijaishuoltopaikkaa. Tulee tarkastella, miten sijaishuoltopaikan toimintatavat tukevat lasta. Lastensuojelun tehtävänä on luoda tilaa voimavarojen ympärille. Lapsen ja perheen tukena tulee olla riittävästi yksilöllisiä vaihtoehtoja. Ennen lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle on selvitettävä läheisten mahdollisuudet ottaa lapsi luokseen asumaan tai mahdollisuudet muutoin osallistua lapsen tukemiseen (Lastensuojelulaki 32 §). (Taskinen 2010, 124)

Laitoshoito on yksi sijaishuollon muodoista. Lastensuojelulaitoksia ylläpitävät valtio, kunnat ja yksityiset yhteisöt. Laitoshoitoon sijoitetaan usein vaikeahoitoisia ja erityisosaamista vaativia lapsia. Laitoksessa työskenteleviltä edellytetään tarvittavaa ammatitaitoa. Laitoshoitoa voidaan pitää parhaana ratkaisuna silloin, kun lapsen sijoitus on väliaikainen. Tällaiseen liittyvät usein tiivis työskentely ja yhteydenpito lapsen vanhempien kanssa. Laitoshoito on usein tarkoituksen mukainen ratkaisu sijaishuollon tarpeessa olevalle murrosikäiselle nuorelle. (Saastamoinen, 2010, 10)

3.7 Jälkihuolto

Sijaishuollon jälkeen lapsella on oikeus jälkihuoltoon. Oikeus jälkihuoltoon on myös avohuollon sijoituksen jälkeen, mikäli avohuollon sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puolivuotta. Sijaishuolto päättyy, kun lapsi kotiutuu. Sijaishuolto päättyy kuitenkin viimeistään, kun lapsi täyttää 18 vuotta, ja jälkihuolto kestää 25 ikävuoteen asti. Jälkihuollon tarkoituksena on helpottaa lapsen tai nuoren kotiutumista sijaishuollon jälkeen ja helpottaa itsenäistymistä. Jälkihuoltovelvoitteeseen kuuluu myös lapsen vanhempien tai muiden lapsen kasvatuksesta vastaavien tukeminen, erityisesti kun lapsi kotiutuu sijaishuollon jälkeen. Tukeminen voi olla erilaisia avohuollon palveluja tai taloudellista tukea. Jälkihuollossa olevalle nuorelle tulee järjestää riittävä taloudellinen tuki. Lisäksi tulee hankkia tarpeen mukainen asunto tai korjata muut asumisoloihin liittyvät puutteet. Nämä asiat on taattava, sillä näihin liittyvät puutteet kotona ovat

olennainen este lapsen kotiutumiselle. (Valtakunnalliset sijaishuollon kriteerit 2019, 57)

3.8 Vanhemmuus lapsen sijaishuollon aikana

Olipa lapsen kodin ulkopuolelle sijoittamisen syy mikä tahansa, se aiheuttaa voimakkaan kriisin niin lapsen kuin vanhemmankin elämässä. Molemmat tarvitsevat tukea omassa suuressa elämänmuutostilanteessaan. Lapsen sijoitukseen on päädytty lapsen edun vuoksi. Lapsen hoidosta ja huolenpidosta mahdollisimman hyvällä tavalla huolehtii sosiaaliviranomainen. Myös vanhempia pyritään tukemaan mahdollisuuksien mukaan, mutta usein vanhempien on vaikea ottaa apua vastaan taholta, joka on tehnyt päätöksen lapsen sijoittamisesta. Jos lapsen sijoitukseen on päädytty sosiaaliviranomaisen ja vanhemman yhteispäätöksellä, voi tässä tilanteessa vanhemman olla helpompi ottaa apua vastaan. Joka tapauksessa vanhemmalla tulisi olla mahdollisuus saada pitkäkestoista apua lapsen sijoituksen aikana oman kriisinsä läpikäymiseen. Pelkästään lapsen sijoitus ei tuo ratkaisua perheen tilanteeseen vaan se, mitä sijoituksen jälkeen tapahtuu. Sijoituksen jälkeen lapsen vanhemmat jäävät usein vaille huomiota ja tukea. Tämä on huono asia niin vanhemman kuin lapsenkin näkökulmasta. Myös lapselle tieto siitä, että vanhemmista pidetään huolta, on tärkeä. (Kujala 2003, 11-12)

Lapsen huoltajia ovat tavallisesti lapsen vanhemmat tai yksinhuoltajatapauksessa toinen vanhemmista. Lapsen huoltajilla säilyy rajoitettu huoltajuus lapsen huostaanotosta tai sijoituksesta huolimatta. Sosiaalitoimelle siirtyy oikeus päättää lapsen olinpaikasta, kasvatuksesta, opetuksesta ja terveydenhuollosta. Lapsen huoltaja toimii tavallisesti lapsen edunvalvojana eli vanhemmalla säilyy oikeus edustaa lastaan kaikissa lapsen omaisuutta tai taloudellisia asioita koskevissa asioissa. (Taskinen 2010, 138)

Lapsen omilla vanhemmilla on tärkeä rooli lapsen sopeutumisessa sijaishuoltopaikkaansa. Lapselle tulisi välittyä sellainen olo, että hänen vanhempansa eivät ole hylänneet häntä ja että hänellä on oikeus pitää yhteyttä vanhempiinsa. Toisaalta lapsella on myös lupa kiintyä sijaishuoltopaikan aikuisiin. Myös vanhemmat tarvitsevat tukea, kun lapsi sijoitetaan pois kotoa. Vanhemmista saattaa joskus tuntua vaikealta, kun lapsi kiintyy sijaishuoltopaikan aikuisiin ja vierailut lapsen luona voivat mm. tästä

syytä tuntua vanhemmasta hankalilta ja aiheuttaa voimakkaita tunnereaktioita. Vanhemmat saattavat tuntea omasta vanhemmuudestaan alemmuudentunnetta tai mustasukkaisuutta. (Saastamoinen 2010, 139)

3.9 Yhteistyövelvoite

Lastensuojelulain § 52 määrittelee yhteistyövelvoitteen lapsen huoltajien ja lastensuojelun työntekijöiden välillä.

Lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi lastensuojelun työntekijöiden tulee tehdä yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. Kun lastensuojelun työntekijät tekevät päätöksiä esimerkiksi lapsen terveydenhuollosta tai opetuksen järjestämisestä, on pyrittävä yhteistoimintaan lapsen sekä huoltajien kanssa. (Taskinen 2010, 141)

3.10 Omaohjaajatyöskentely

Useissa lastensuojelulaitoksissa yhtenä hoitomenetelmänä käytetään omahoitajaa. Saapumisvaiheessa lapselle nimetään yksi tai kaksi omahoitajaa eli omaohjaajaa. Omaohjaajat ovat päävastuussa lapsen asioista. Omaohjaajan tehtäviä ovat tukea lasta kotiutumaan laitokseen, luoda lapselle kokonaiskuvaa hänen sen hetkisestä ja aikaisemmasta elämästään, pitää yhteyttä viranomaisverkostoihin ja rakentaa lapsen arkea laitoksessa. (THL [www-sivut](http://www.sivut), 2020)

4 TUTKIMUS

Opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, ja tutkimus toteutettiin teemahaastattelujen avulla.

Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein pieneen määrään tapauksia ja ne pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden kriteeri ei näin olekaan määrä, vaan laatu. (Eskola & Suoranta 1998, 18)

Laadullisessa tutkimuksessa haetaan usein tietoa ihmisiltä. Aineiston pyritään keräämään luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Tutkimuksessa suositaan sellaisia metodeja, joilla saadaan tutkittavien ”ääni” ja näkökulmat esille. Esimerkiksi teemahaastattelu on tällainen metodi. Kohdejoukko, jolle tutkimus tehdään, valitaan tarkoituksen mukaisesti, eikä satunnaisotoksen menetelmää käyttäen. Jokaista tapausta käsitellään ainutlaatuisena ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164)

Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan ihmisten välistä ja sosiaalista merkitysten maailmaa. Merkitykset ilmaantuvat usein suhteina ja niiden muodostamina merkityskokonaisuuksina. Nämä vuorostaan ilmenevät ihmisistä lähtöisin olevina ja ihmiseen päätyvinä tapahtumina, kuten toimintana, ajatuksina, päämäärien asettamisina ja esimerkiksi yhteiskunnan hallintarakenteina. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tavoittamaan ihmisen omat kuvaukset kokemastaan todellisuudesta. Näiden kuvausten oletetaan sisältävän niitä asioita, joita ihminen itse pitää elämässään merkityksellisinä ja tärkeinä. Laadullisella tutkimuksella on mahdollista tavoittaa myös ihmisen merkitykselliseksi kokemaa elämän kulkua tai omaan elämään pidemmälle jaksolle sijoittuvia asioita. (Vilkkä 2015, 75)

Laadullisen tutkimukseen sisältyy aina kysymys, mitä merkitystä tutkitaan. Tämä edellyttää tutkijalta täsmennystä, tutkitaanko käsityksiin vai kokemuksiin liittyviä merkityksiä. Käsitysten ja kokemusten suhde on ongelmallinen. Käsityksen ja vastaavan kokemuksen välillä ei välttämättä ole yhteyttä. Kokemus on aina omakohtainen, mutta käsitykset kertovat usein yhteisön perinteisistä ja tyypillisistä tavoista ajatella. (Vilkkä 2015, 75-76)

4.1 Tutkimusmenetelmä

Haastattelu on hyvin joustava tutkimusmenetelmä ja sopii moniin erilaisiin tutkimuksiin. Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa, mikä luo mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa vielä itse haastattelutilanteessa. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 34)

Toteutin tutkimukseni haastattelut yksilöhaastatteluina, sillä vanhemmuus ja lapsen sijaishuolto ovat vanhemmille usein henkilökohtaisia ja vaikeita aiheita puhua. Lisäksi halusin tutkimukseen vanhempien omia kokemuksia, joita on helpompi tuoda esille, kun haastateltavia on kerrallaan yksi.

4.2 Teemahaastattelu puhelinhaastatteluna

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössäni käytin puolistrukturoitua haastattelua eli teemahaastattelua. Teemahaastattelu on lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua. Teemahaastatteluissa kysymysten aihepiirit ja teemat ovat kaikille samat. Teemahaastattelusta puuttuu lomakehaastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja järjestys, mutta teemahaastattelu ei kuitenkaan ole yhtä vapaata kuin esimerkiksi syvähaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48)

Opinnäytetyöni haastattelut toteutin puhelinhaastatteluina, sillä vallitsevan koronavirustilanteen vuoksi kyseisessä lastensuojeluyksikössä on ohjeena pitää tapaamiset mahdollisimman vähäisinä.

Puhelinhaastattelu ei välttämättä ole sopivin tapa toteuttaa teemahaastattelua. Puhelinhaastattelussa puuttuvat keskustelun näkyvät vihjeet, jotka tarjoaisivat haastattelun kontekstin. Esimerkiksi jos tulee hiljainen hetki kesken haastattelun, ei voi tietää, onko haastateltava vielä mukana keskustelussa. Haastateltava saattaa miettiä vastausta, mutta toisaalta haastateltava voi tehdä jotain aivan muuta. Puhelinhaastattelussa olisi tärkeää varmistaa, onko haastateltava ymmärtänyt kysymyksen. Jos kuitenkin halutaan järjestää puhelinhaastattelu, on tärkeää laatia hyvä ja asiallinen kirje, jolla lähestytään haastateltavia. Voi myös olla paikallaan soittaa kerran ja sopia varsinaisesta haastattelujankohdasta. Tällöin haastateltavalle annetaan mahdollisuus asettaa tutkimusta koskevia kysymyksiä. Hän voi myös halutessaan ottaa selvää haastattelijan luotettavuudesta. Puhelinhaastattelua pidetään kuitenkin hyvänä vaihtoehtona, jos halutaan tavoittaa kiireisiä tai kaukana asuvia henkilöitä. Puhelinhaastattelussa kysymysten kannattaa olla selkeitä ja lyhyitä. Myös puhenopeus kannattaa pitää hieman hitaampana kuin tavallisessa keskustelussa kasvokkain. (Hirsjärvi ja Hurme 2008, 64-65)

4.3 Aineiston hankinta

Valitsin haastatteluun vanhempia, joilla on riittävästi kokemusta yhteistyöstä sijaishuoltopaikan kanssa. Lapset, joiden vanhempia haastattelin, ovat olleet sijoitettuna vähintään yhdeksän kuukauden ajan ja osa jo yli kahden vuoden ajan. Jos sijoitus olisi ollut uusi, ei vanhemmalla olisi ollut riittävästi kokemusta sijaishuoltopaikan kanssa työskentelystä. Tutkimuksen kannalta oli tärkeää, että vanhemmilla oli riittävä kokemus sijaishuoltopaikan kanssa työskentelystä, jonka pohjalta vanhemmat pystyivät kertomaan omia kokemuksiaan ja pohtimaan kehitysehdotuksia sijaishuoltopaikan toiminnalle.

Haastatteluja pidin yhteensä neljä. Ajatukseni oli, että haastattelen niin äitejä kuin isiäkin. Haastatteluihin pyysin osallistumaan kolmea äitiä ja yhtä isää. Haastateltavien sukupuolella ei kuitenkaan ollut väliä tutkimuskysymyksen kannalta. Kaikki, joilta kysyin mahdollisuutta osallistua, halusivat osallistua haastatteluun. Haastattelut kestivät 17-42 minuuttia riippuen haastateltavan aktiivisuudesta osallistua ja halusta pohtia aiheita.

Toteutin haastattelut puhelinhaastatteluina nykyisen koronavirustilanteen vuoksi. Lisäksi osa haastateltavista asui toisella paikkakunnalla useamman tunnin ajomatkan päässä, joten tapaaminen olisi tästäkin syystä ollut hankalaa. Osa haastateltavista oli työelämässä, joten aikataulujen sovittaminen olisi ollut vaikeaa. Siksi päädyin pitämään haastattelut puhelimen välityksellä. Aloitin haastateltavien hankkimisen soittamalla mahdollisille osallistujille. Kerroin puhelun aikana opinnäytetyöni aiheen ja idean sekä haastattelujen toteutustavan. Puhelimessa sovimme haastateltavalle sopivan haastatteluajan. Puhelujen jälkeen lähetin osallistujille sähköpostitse saatekirjeen, jossa kerroin lisää opinnäytetyöstäni sekä haastattelusta. Sähköpostin liitteenä oli myös teemahaastattelun runko (Liite 1). Osallistujilla oli mahdollisuus kysyä mieleen tulevia kysymyksiä joko ensimmäisen puhelun aikana tai lähettämällä minulle sähköpostilla vastaus saatekirjeeseen.

Puhelinhaastatteluissa oli kuitenkin omat huonot puolensa verrattuna siihen, että haastattelut olisi pidetty kasvokkain. Puhelinhaastatteluissa jäivät haastateltavien ilmeet ja eleet huomaamatta. Esimerkiksi haastattelun aikana tuli hiljaisia hetkiä, jolloin

haastattelijana en voinut tietää, miettiikö haastateltava vastausta vai tekeekö kokonaan jotain muuta. Haastattelujen aiheet olivat henkilökohtaisia ja saattoivat olla haasteltavalle vaikeita asioita puhua. Haastateltavien tunnetiloja saattoi jäädä puhelimitse huomaamatta. Toisaalta tilanne saattoi olla haastateltavalle helpompi kuin kasvokkain toteutettu haastattelu.

Lähetin jokaiselle osallistujalle hyvissä ajoin ennen haastattelun ajankohtaa haastattelun rungon ja aiheet valmiiksi, joten jokainen haastatteluun osallistuja sai miettiä vastauksiaan valmiiksi. Näin samalla tein haastattelutilanteesta haastateltavalle miellyttävämmän. Haastattelun pituuteen vaikutti myös se, kuinka hyvin haastateltava oli valmistautunut haastatteluun. Osa haastateltavista oli vain lukenut kysymykset etukäteen läpi, ja osa taas oli kirjoitellut omia ajatuksiaan ja vastauksiaan ylös paperille.

Haastattelut etenivät teemoittain valmiiksi tehdyn haastattelurungon (LIITE 1) pohjalta.

4.4 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimustehtävänä oli selvittää pitkäaikaisesti sijoitettujen lasten vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta ja yhteistyöstä sijaishuoltopaikan kanssa. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna, jossa kysymykset olivat teemoista vanhemmuus ja yhteistyö sijaishuoltopaikan kanssa.

Teemahaastattelun runko:

Vanhemmuus:

1. Keskustelua yleisesti vanhemmuudesta ja siitä, miten haastateltava kokee vanhemmuuden.
2. Onko lapsen sijoitus muuttanut vanhemman ajatuksia vanhemmuudesta? Kokeeko vanhempi roolinsa samanlaisena kuin ennen lapsen sijoitusta?

Vanhemmuuden roolikartan roolit. Kokeeko vanhempi jonkun roolin siirtyneen sijaishuoltopaikan hoidettavaksi? Jaetaanko jotain rooleja yhdessä sijaishuoltopaikan kanssa?

Yhteistyö sijaishuoltopaikan kanssa:

3. Miten vanhemmat ovat kokeneet sijaishuoltopaikan kanssa työskentelyn? Mikä on ollut hyvää, missä olisi vielä parannettavaa?
4. Miten vanhempi kokee sijaishuoltopaikan tai lapsen omaohjaajien tukeneen vanhemmuutta?
5. Millaista työskentelyä vanhempi kaipaisi sijaishuoltopaikalta? Haluaisiko vanhempi olla enemmän mukana lapsen sijaishuollossa? Miten lapsen vanhempien tai perheen kanssa pystyttäisiin työskentelemään paremmin?
6. Kaipaisiko vanhempi sijaishuoltopaikalta enemmän esimerkiksi perhepäiviä tai muuta yhteistä tekemistä?
7. Muut ajatukset ja toiveet liittyen yhteistyöhön sijaishuoltopaikan kanssa.

4.5 Aineiston purkaminen

Ennen aineiston analysoimista litteroin haastattelut. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä n. 13 sivua.

Kun tutkimusaineisto on kerätty, se pitää muuttaa muotoon, jossa sitä voidaan tutkia. Haastattelujen kohdalla tämä tarkoittaa nauhoitteiden muuttamista tekstimuotoon. Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyissä tutkimuksissa analysoitava aineisto on aina joko kuva- tai tekstimuodossa. (Vilkka 2015, 137)

Haastattelun litteroiminen tarkoittaa haastattelun puhtaaksi kirjoittamista sanasta sanaan. Litteroimien suositellaan tehtäväksi suoraan tietokoneella, jolloin välttyy ylimääräiseltä aineiston siirtämiseltä. Aineiston litteroimiseen ei ole yksiselitteisiä ohjeita. Miten tarkkaan haastattelun aineisto tulee litteroida, riippuu tutkimustehtävästä ja tutkimusotteesta. (Hirsjärvi ja Hurme 2008, 138-140)

Litterointi on työlästä, mutta samalla se lisää tutkijan vuoropuhelua tutkimusaineiston kanssa. Litteroinnista on hyötyä myös silloin, kun tutkija tutkimuksen edetessä määrittelee, mikä on riittävä aineisto ja tulkinta tutkimusaineiston kannalta. Haastatteluai-
neiston muuttaminen tekstimuotoon helpottaa myös tutkimusaineiston analysointia eli tutkimusaineiston järjestelmällistä läpikäyntiä, aineiston ryhmittelyä ja luokittelua. (Vilkkä 2015, 137)

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Ajatuksia vanhemmuudesta

Haastatteluissa ensimmäisenä kysymyksenä oli pohtia yleisesti vanhemmuutta ja sitä, millaisena lasten vanhemmat kokevat vanhemmuuden. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli johdatella haastateltavaa aiheeseen. Ajatuksena oli, että haastateltava pohtii yleisesti vanhemmuutta ja sitä, millaisena haastateltava itse kokee vanhemmuuden. Tähän kysymykseen vanhempien vastaukset olivat kaikki samantyyppisiä. Vanhemmuus koettiin kokonaisvaltaisena pakettina. Erityisesti esille nousivat läsnäolon lapsen arjessa, lapsen tukemisen, kannustamisen ja rakastamisen. Vanhemmat nostivat esille myös, miten vanhemmuus on lapsen rakastamista ehdoitta.

”Läsnä olemista sen lapsen elämässä joka tilanteessa.”

”Se on kasvattamista, käytöstapojen ja oikean ja väärän opettamista, tukemista, kannustamista, auttamista, turvallisuudesta huolehtimista sekä perustarpeista kuten ruuasta, unesta ja hygieniasta huolehtimista ja sit tavallaan se vanhemmuus on sellaista ehdoitta rakastamista.”

Seuraavassa kysymyksessä vanhemmat pohtivat, onko lapsen sijoitus jotenkin vaikuttanut heidän ajatuksiinsa vanhemmuudesta ja onko vanhemman rooli jotenkin muuttunut sijoituksen myötä. Tässä kysymyksessä vanhempien vastaukset vaihtelivat jonkin verran. Osa haastatelluista koki, että oma ajatus vanhemmuudesta on muuttunut

sijoituksen myötä ja osa taas koki, että ajatus omasta vanhemmuudesta on pysynyt sijoituksesta huolimatta samana. Omasta vanhemmuudestaan osa koki vahvasti epäonnistumisen tunteita ja osalla ajatus omasta vanhemmuudesta oli edelleen sama kuin ennen lapsen sijoitusta.

”Ehkä on tullu sellainen epäonnistumisen tunne vanhempana tietty.”

”Ei se sijoitus oo muuttanut mun ajatusta, et mä koen vanhemmuuden ihan samalla tavalla edelleen.”

”No siis ei. Mä en näe, että se olis muuttunu.”

Vanhemman rooliin kaikki kokivat tulleen jotain muutoksia lapsen sijoituksen myötä. Vanhemmat kokivat roolinsa muuttuneen, ja suurin syy tälle oli olennaisesti arjen siirtyminen kodin ulkopuolelle. Osa vanhemmista koki, että vanhemman rooli ei edes voi olla samanlainen, kun lapsi on sijoitettu kotinsa ulkopuolelle. Osa vanhemmista kuitenkin koki oman vanhemmanroolinsa edelleen samanlaiseksi silloin, kun lapsi on käymässä kotona esimerkiksi kotilomilla. Kun lapsen normaali arki on kodin ulkopuolella, on vastuu arjesta ja lapsesta silloin sijaishuoltopaikalla.

”No siis ei. Mä en näe et se olis muuttunu. Mutta kun siinä oli se, että on se rooli samanlainen kuin ennen sijoitusta, niin mä jotenkin koen sen niin, että se roolikin on samanlainen, silloin kun lapsi on kotona. Mut sitten taas muulloin, niin se iso osa niist asioista on jonkun muun vastuulla.”

”On kyl muuttunut tietenkin kun en elä nyt sen lapsen arjessa, et tota sitten kun me nähään on viikonloppu ja me tehään kaikkee semmost kivaa, et se normaali arki nyt puuttuu.”

”Kyllä mä edelleen olen sellainen lohduttaja ja myötäeläjä ja kuuntelija ja kannustaja lapselleni. Edelleen, jos hänelle tulee joku paha paikka tai hänellä on huono olla, ni kyllä hän aina ensimmäisenä soittaa mulle.”

”Nythän tässä tavallaan jaetaan sitä vastuuta ja sitten musta on ollu aika kivaa tai ihanaakin jotenkin se, että mä olin niin pitkään yksin siinä ennen sen lapsen kanssa ni nyt on helpottavaa se, että joku toinenkin tässä nyt miettii näitä sen lapsen asioita. Samalla mä voin antaa se ongelmat sinne ja ottaa itte ne parhaat puolet siit päältä. Tää on myös parantanut mun ja lapsen välejä. Enkä mä silti mitenkään koe, että olisin vanhempana nyt mitenkään paitsiossa.”

Kysymyslistan yhteydessä lähetin vanhemmille vanhemmuuden roolikartan (Liite 2). Tämän pohjalta vanhempien tuli miettiä vanhemmuuden rooleja. Onko jokin rooli siirtynyt sijaishuoltopaikan hoidettavaksi tai jaetaanko joitain rooleja yhdessä sijaishuoltopaikan kanssa? Vanhemmat olivat lähes yksimielisiä, että lähes kaikki tai jopa kaikki roolit ovat siirtyneet sijaishuoltopaikan hoidettaviksi.

”Mä ajattelin niin, että kaikki roolit ovat siirtyneet. Silloin kun lapsi on siellä, niin roolit ovat sijaishuoltopaikan hoidettavissa.”

”Tästä roolikartasta on lähes kaikki siirtyneet, et varmaan joku 85-90% noista on sijaishuoltopaikan hoidettavissa nyt. Omaksi roolikseni on jäänyt lohduttajan rooli, sekä kannustajan ja kuuntelijan, niin kun teijän lisäksi. Kaikki niinkun rajat ja muut kaikki, mitkä liittyy siihen arkeen niin kyllähän ne kaikki on siellä nykyään.”

Roolien jakamisesta vanhemmat olivat myös samoilla linjoilla. Monia rooleja jaetaan yhdessä sijaishuoltopaikan kanssa. Yksi vanhemmista nosti tässä kohtaa erityisesti esille rakkauden antajan roolin. Vanhempi pohti sitä, miten rakkauden antajan rooli on varmasti vaikein rooli sijaishuoltopaikan hoidettavaksi. Sijaishuoltopaikassa ohjaajan antama rakkaus ja välittäminen eivät voi olla samanlaista kuin vanhemman antama rakkaus. Tunneside lapseen on kuitenkin todella erilainen, kun vertaa vanhemman ja lastensuojeluyksikön ohjaajan suhdetta lapseen.

”Mutta se, minkä mä olen laittanut ylös on se, että se rakkauden antajan rooli, niin siinä on varmasti se ohjaajalle vaikein kenttä, sillä se ohjaajan antama rakkaus ja välittäminen ei voi olla samanlaista kuin vanhemman.

Vaikka siellä onkin ohjaajia, joiden kanssa on syntynyt läheisempiä suhteita ja vaikka onkin sellaista molemmin puolista välittämistä ja vaikka jonkun kanssa synkkaa hyvin, ei se tunneside ole samanlainen kun mitä vanhemman kanssa on.”

5.2 Kokemuksia yhteistyöstä lapsen sijaishuoltopaikan kanssa

Vanhemmuus teeman jälkeen haastattelussa siirryttiin vanhempien kokemuksiin yhteistyöstä lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Vanhemmilta kerättiin haastattelun avulla kokemuksia yhteistyöstä lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Vanhempien kokemusten ja vanhemmilta saatujen kehitysideoiden pohjalta on tarkoitus kehittää ja parantaa yksikössä vanhempien kanssa tehtävää työtä. Ensimmäisessä tämän teeman kysymyksessä haastateltavilta kysyttiin yleisesti kokemuksia sijaishuoltopaikan toiminnasta, mikä on hyvää ja missä olisi vielä parantamisen varaa.

Pääpiirteittäin vanhemmat olivat kovin tyytyväisiä sijaishuoltopaikan toimintaan ja yhteistyöhön sijaishuoltopaikan kanssa. Vanhemmat kuvailivat haastatteluissa työskentelyä pitkäjänteiseksi ja kokivat, että lapsen kuntoutumista pyritään jatkuvasti kehittämään eteenpäin. Tässä kohtaa vanhemmat nostivat esille myös molemmin puolisen luottamuksen ja sen tärkeyden. Lisäksi vanhemmat kokivat, että sijaishuoltopaikan työntekijät tuntevat lapset hyvin.

”Mun mielestä ehdottomasti on ollut hyvää pitkäjänteisyys ja sinnikkyys. Jos joku asia ei onnistu, niin kokeillaan jotain muuta keinoa ja niitä vaihdetaan ja kokeillaan koko ajan erilaisia ja se homma menee koko ajan eteenpäin sen lapsen kanssa, eikä jäädä junnaamaan, vaan edetään koko ajan. Se on ollu mun mielestä aivan ehdottoman siis hienoa.”

”Mä ainakin ajattelen et sellainen luottamus puolin ja toisin, mikä on helpottanu yhteistyötä.”

”Koen että siellä tunnetaan mun lapsi todella hyvin, tiedetään hänen vahvuudet ja heikkoudet. Myös vanhempana on helpompi puhua, kun

puhutaan ”samasta lapsesta”, kun asiat nähdään niin samalla tavalla. Et sillai koen et osaaminen ja ymmärrys on hvyinkin yksi sellainen asia, mikä helpottaa sitä yhteistyötä.”

Parantamisen varaa kuitenkin useamman vanhemman mukaan olisi yhteydenpidossa. Vanhemmat itse nostivat haastattelujen aikana esille myös sen, että vastuu yhteydenpidosta on myös vanhemmalla itsellään. Vanhemmat kommentoivat asiaa niin, että voisivat itsekin useammin ottaa yhteyttä eikä jäädä odottamaan yhteydenottoa sijais-huoltopaikalta. Lisäksi vanhempien kanssa käytiin keskustelua puheluiden sisällöistä, eli ovatko puhelut olleet enemmän negatiivisia tai positiivisia. Vanhemmat kokivat, että vaikka puhelut olisi soitettu jonkun ikävän tapahtuman vuoksi, tulee niissä positiivisiakin asioita esille. Vanhemmat kuitenkin toivoivat enemmän positiivisia yhteydenottoja.

”Ehkä mis olis parantamisen varaa, tietysti tähän se oma aktiivisuuskin vaikuttaa ni et olis vieläki enemmän sitä yhteydenpitoa vois olla vieläkin enemmän.”

”Et sitku se soitto tulee, ni mulle tulee itselle heti sellainen olo et aha, mitäs nyt on tapahtunut. Ni se varmaan kertoo siitä, että usein kun soite-taan, on tapahtunut jotain ikävää. Kyl niit positiivisiakin asioita tulee siinä samalla, mutta ois joskus kiva saada sellainenkin puhelu tai viesti, missä olisi vain niitä positiivisia asioita.”

”Vaikka se asia, minkä takia soitetaan oiskin vähän negatiivisempi, niin tulee niissä puheluissa esille myös positiivisiakin juttuja.”

Lisäksi useimpien vanhempien kanssa käytiin enemmänkin keskustelua yhteydenpidosta. Sijaishuoltoyksikön tavoitteena on, että jokaisen vanhemmalle soitetaan vähintään kerran viikossa kuulumissoitto lapsen kuulumisista. Tässä tuli vanhempien välille eroja. Osa koki saavansa puhelun joka viikko säännöllisesti ja koki sen riittäväksi. Osa vanhemmista taas koki, että ei kuulumissoittoa tule ihan joka viikko eikä yhteydenpito muutenkaan ole säännöllistä tai riittävää. Vaikka osa koki yhteydenpidon riittäväksi ja säännölliseksi, kaikki vanhemmat olivat sitä mieltä, että yhteydenpito voisi

vanhempiin olla tiiviimpää. Lisäksi toiveena oli, että kun sijaishuoltopaikasta vastaan tekstiviesteihin, olisi mukavampaa, jos viestissä aina lukisi, kuka viestin on kirjoittanut. Näin vanhempi tietäisi, kenen työntekijän kanssa viestittelee.

”Ei mun mielestä tule soittoa joka viikko, mutta sanotaan näin, että mä olen tän asian kanssa niin herkässä tilassa, n isit toisaalta haluis tietää kauheesti kaikkee, mitä siellä tapahtuu ja mitä lapselle kuuluu, mut sit niinku toisaalta ehkä se auttaa mua paranemaan paremmin, kun mä en ihan kaikkee tiä.”

”Sit ku laittaa sinne viestiä, ni olis kiva kun siinä aina lukis, kuka sen viestin on kirjottanu. Siellä on niin paljon työntekijöitä niin olisi kiva saada kasvot aina sille, kenen kanssa viestittelee.”

”Ei. Ei niit kyl oo tullu joka viikko. Kyl nyt joskus tulee jotain viestiä esim ohjaajapäivältä, mutta ehkä joo toivoisin enemmän tollasta.”

”Kyl on tullu riittävän usein kuulumissoitto ja sit samalla kun mä käyn siellä ni pystyy ohjaajien kanssa juttelemaan.”

Seuraavassa kysymyksessä oli tarkoituksena, että vanhempi pohtii, miten sijaishuoltopaikka on tukenut vanhemmuutta. Samalla vanhemmat pohtivat, onko lapsen omaohjaajilla ollut tässä isompi rooli kuin muilla työntekijöillä. Kaikki vanhemmat kokivat, että omaohjaajat ovat yleisesti tehneet enemmän töitä vanhempien kanssa ja olleet enemmän yhteydessä lapsen vanhempiin ja perheisiin. Vanhemmat kokivat omaohjaajien työskentelyn hyvänä, sillä myös vanhemmat kokivat, että lapsen omaohjaajien kanssa on itsekin helpompi jutella. Omaohjaaja on usein tullut vanhemmille tutuksi, ja vanhemmat kokivat omaohjaajan olevan aina perillä lapseen liittyvistä asioista.

”joo kyl ne omaohjaajat enemmän ottaa yhteyttä et satunnaisesti jotkut muut ohjaajat mut pääosin vaan ne omaohjaajat.”

”Ehkä enemmän ne omaohjaajat ja sit ne muuten tutummat ohjaajat, ketkä siellä on ollu pidempään. Et jos sielt soittaa omaohjaaja ni on jotenki helpompi keskustella, kun sit taas on niitä vieraampia et ei

välttämättä yhdistä edes kasvoja ja semmosia ketkä on sen lapsen asioissa ollu vähemmän. Et ehkä ne on myös niitä sen lapsen suosikki aikuisia, niin niiden kanssa se yhteistyö on ehkä sit tiiviimpää ja helpompaa.”

Kyseisessä lastensuojeluyksikössä ei varsinaisesti toteuteta vanhemmuuden tukemista. Vanhemmat kokivatkin tämän kysymyksen vähän hankalaksi. Kaikki vanhemmat kuitenkin kokivat, että lapsen perhesuhteita pyritään tukemaan ja niitä pidetään yksikössä tärkeänä asiana. Vanhemmat kokivat, että suhde lapsen kanssa on jopa parantunut lapsen sijoituksen myötä, ja he erityisesti kiittivät sijaishuoltopaikkaa tästä.

”Niin kun aiemminkin sanoin niin välit lapsen kanssa on nyt ollut paljon paremmat. Tästä voinkin suurimmaksi osaksi kiittää erityisesti lapseni omaohjaajaa. Tuntuu hyvältä, kun siellä on ihmisiä, joihin me molemmat, siis minä ja lapsi voidaan luottaa.”

”Niin mää oon tosta omaohjaajien tukemisesta tohon vanhemmuuteen laittanut, että siis kun on haastava lapsi ja on ollu ihan pienestä pitäen, ni on tässä vuosien varrella ehtiny kuuleemaan jos jonkin näköstä syytöstä siihen omaan vanhemmuuteen, toimintaan ja kasvatustapoihin liittyen. Tässä vuosien varrella on annettu ymmärtää, että se vika on minussa tai mun toiminnassa. Ihan niinku en olis syyttänyt ihan tarpeeksi ilman, että joku käy siitä vielä toittottamaan. Nyt sijoituksen jälkeen, kun se haastava käytös on edelleen näkynyt, niin se ajatus siitä omastatäysin pieleen menneestä kasvatuksesta on muuttunut, vaikka joitain asioita olisi varmasti voinut tehdä toisella tavalla.”

Seuraavien kysymysten tarkoituksena oli ottaa selvää vanhemprien omasta halukkuudesta osallistua lapsensa sijaishuoltoon ja arkeen sijaishuoltopaikassa. Osa vanhemmista koki, että he ovat riittävästi mukana lapsen arjessa vierailemalla yksikössä ja nähdessään lastaan kotivierailuilla viikonloppuisin. Osa taas koki, että halua osallistua enemmän kyllä olisi, jos vain se olisi käytännön syistä mahdollista. Kaikki vanhemmat olivat yksimielisiä siitä, että yksikössä voitaisiin järjestää esimerkiksi perhepäiviä, joihin lasten vanhemmatkin voisivat osallistua. Osa vanhemmista koki mukavana sen, että oli päässyt yksikön mukana tekemään asioita, ja tällaista toivottiin jatkossakin.

Kun siis yksikön arjessa suunnitellaan lasten kanssa yhteistä tekemistä, otettaisiin siihen mukaan myös lasten vanhempia tai annettaisiin myös heille mahdollisuus osallistua. Yhtenä esimerkkinä vanhemmille tästä oli yksikössä järjestettävä perhepäivä.

”Ehkä se kun asuu kumminkun kohtuu kaukana, ni se osallistuminen siihen arkeen ei oo niin simppelii. Vaiks voi olla halua osallistua siihen arkeen enemmän, mut se on kuitenkin rajallista, kun pelkästään matkoihin pitää varata paljon aikaa.”

”Semmonen perhepäivä vois olla kiva. Lapsihan puhuu hirveesi muista lapsista kotona nimillä, ni aina ei saa yhdistettyä edes nimeä ja kasvoja. Mä ymmärrän että salassapito ja muut rajaavat sitä teidän toimintaa siellä, mut sit taas niinku normaalielämässä ne lapset kävi kylässä ja sä hiukan tietäisit mimmosii kaverei ne on ja osaisit ainakin yhdistää nimen ja kasvot. Semmoseen mä ajattelen et semmonen päivä, mis näkis niitä muita lapsia ja vanhempia, ni sitä sä voisit nimenomaan lisätä semmosta tietoisuutta.”

”Sillon oli kerran kauheen kiva, kun siellä oli niitä perheitä. Ni jotku semmost vois jatkossakin olla kivoja ja niitä vois olla viel useemmin.”

Viimeinen kysymys oli tarkoituksella muotoiltu avoimeksi kysymykseksi. Ajatuksena oli, että vanhemmat voivat tuoda ajatuksiaan vapaasti esille yhteistyöstä ja muusta lapsen sijaishuoltoon liittyvästä. Näissä vastauksissa oli yllättävän paljon yhtäläisyyksiä. Vanhemmat nostivat puheissaan esille koulun. Vanhemmat kokivat, että lapsen koulunkäynti ja tapahtumat koulussa jäävät vanhemmilta pimentoon. Koulusta ollaan yhteydessä sijaishuoltopaikkaan, ei niinkään vanhempiin. Vanhemmille tiedot koulusta tulevat sijaishuoltopaikan kautta ja monet asiat jäävät tässä matkan varrelle. Vanhemmat kokivat lapsen koulunkäynnin olevan tärkeä osa lapsen kasvua ja kehitystä, josta vanhemmat kokivat jääneensä lähes kokonaan paitsi.

”Toi koulu kyllä tulee mieleen, nii siihen liittyen haluis olla kyllä enemmän tekemisissä opettajan kanssa. Kun sen opettajan kanssa ei oo

tekemisissä niin lapsen kaikki koulusuoritukset ja läksyt ja muut jää aika pimentoon.”

”Tää ei nyt suoraan liity laitoksen toimintaan, mutta lapsen koulu jää tosi vähälle. Tällee vanhempänä haluis enemmän kuulla, miten koulussa menee. Välillä kun sinne soittaa ja kyselee niin vastaus on että hyvin koulussa menee. Jotenki haluis siinä olla enemmän mukana ja tietää paremmin tai tarkemmin, mite siellä koulussa menee.”

”Siis sillai pääasiassa mä oon ollu tosi tyytyväinen, et ei oo mitään semmosta, et jotku asiat ei ois hoitunu tai vastaavaa, vaan mul on aina ollu luottavainen olo, et kyl ne handlaa sen homman siellä.”

5.3 Vanhempien toiveet ja kehitysehdotukset

Yleisesti kaikki vanhemmat olivat tyytyväisiä sijaishuoltopaikan toimintaan, ja yksikkö sai vanhemmilta paljon kehuja. Vanhemmat kokivat itse tulleen kuulluiksi ja nähdyiksi lapsen sijaishuollon aikana.

Suurimmat kehitysehdotukset liittyvät yhteydenpitoon. Kaikki haastatteluihin osallistuneet vanhemmat toivovat tiiviimpää yhteydenpitoa. Vanhemmat haluavat kuulla lapsensa kuulumisia useammin ja toivovat yhteydenpidon olevan säännöllistä. Vanhemmat kokivat jossain määrin yhteydenottojen liittyvän negatiivisiin asioihin. Vaikka puhelu tulisikin johonkin ikävään tapahtumaan liittyen, vanhemmat kokivat, että puheissa tuodaan kuitenkin esille myös positiivisia asioita. Vanhemmat kuitenkin toivoivat, että heihin otettaisiin välillä yhteyttä pelkästään positiivisissa asioissa.

Vanhemmat nostivat haastatteluissa esille koulun. Vanhemmat toivoivat, että voisivat olla enemmän tietoisia lapsensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Vanhemmat pitivät koulua tärkeänä osana lapsen kasvua ja kehitystä, ja siksi he toivoivat voivansa olla enemmän mukana lapsen koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Vanhemmat toivoivat enemmän yhteistyötä suoraan opettajan ja koulun kanssa.

Haastattelujen mukaan lasten vanhemmat ovat kiinnostuneita osallistumaan lapsen arkeen sijaishuoltopaikassa ja toivoivat yhteistä tekemistä, mihin hekin voisivat osallistua. Esimerkkinä haastatteluissa olivat perhepäivät, jotka saivat vanhemmilta kannatusta. Lisäksi vanhemmat toivoivat, että kun sijaishuoltopaikassa suunnitellaan yhteisiä tekemisiä, heidät kutsuttaisiin näihin mukaan.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä pitkäaikaisesti sijoitettujen lasten vanhemmilta kokemuksia vanhemmuudesta sekä yhteistyöstä lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Tavoitteeni oli, että tämän opinnäytetyön pohjalta sijaishuoltopaikassa pystyttäisiin kehittämään vanhempien kanssa tehtävää työskentelyä vanhempien toivomaan suuntaan. Vanhempien kanssa työskentely on tärkeä osa lapsen sijaishuoltoa, sillä lähtökohtaisesti lapsi pyritään aina kuntouttamaan takaisin kotiin. Siksi on tärkeää, että vanhemmat ovat tässä prosessissa tiiviisti mukana. Työskentely vanhempien kanssa on myös lapsen edun mukaista.

Tutkimukseni haastattelut jakautuivat kahteen isompaan teemaan, vanhemmuuteen ja yhteistyöhön lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Haastattelun alussa vanhemmat pohtivat omaa vanhemmuuttaan ja lapsen sijoituksen vaikutuksia heidän ajatuksiinsa vanhemmuudesta. Yleisesti vanhemmat kokivat vanhemmuuden melko samalla tavalla, mutta lapsen sijoituksen vaikutuksista vanhemmuuteen haastateltavilla oli erilaisia mielipiteitä. Kaikki kokivat lapsen sijoituksen kuitenkin jotenkin muuttaneen ajatusta vanhemmuudesta. Vanhemmuutta käsiteltiin lisäksi vanhemmuuden roolikartan (Liite 2) avulla. Vanhemmat kokivat, että näitä vanhemmuuden rooleja jaetaan nyt lapsen sijaishuoltopaikan kanssa.

Vanhemmuus oli selvästi vanhemmille henkilökohtainen ja hieman vaikeakin aihe puhua. Lapsen sijoitus oman kodin ulkopuolelle on aina iso kriisi koko perheelle ja vanhemmuudelle. Kun lapsi sijoitetaan, on tärkeää huomioida myös vanhemmat ja että vanhemmat saavat apua omiin ongelmiinsa. Tästä on tärkeää huolehtia myös lapsen

mahdollisen kotiutumisen kannalta. Lapsen ja koko perheen kannalta on tärkeää huomioida, se mitä perheessä tapahtuu lapsen sijoittamisen jälkeen. Sijaishuollossa kuntoutettua lasta ei voida kotiuttaa takaisin kotiin, jos lapsen vanhempien ja perheen kanssa ei ole lainkaan tehty töitä. Vanhemmat tarvitsevat usein apua ja tukea jo pelkästään lapsen sijoituksesta aiheutuneeseen kriisiin.

Toinen isompi teema haastatteluissa oli yhteistyö lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Yleisesti vanhemmat olivat hyvinkin tyytyväisiä sijaishuoltopaikkaan ja työskentelyyn kyseisen yksikön kanssa. Vanhemmat antoivat paljon positiivista palautetta sijaishuoltopaikan toiminnasta. Haastatteluissa oli kuitenkin ajatuksena löytää kehityskohteita, joiden pohjalta yksikkö voisi kehittää omaa toimintaansa.

Lastensuojelulaki määrittelee ilmoitusvelvollisuuden, jonka mukaan sijaishuoltopaikalla on velvollisuus pitää yhteyttä lapsen vanhempiin. Haastatteluissa vanhempien antamat kehitysehdotukset liittyivät erityisesti yhteydenpitoon. Vanhemmat kokivat kyllä, että yhteyttä pidetään, mutta toivoivat yhteydenpidon olevan vielä tiiviimpää ja säännöllisempää. Vanhemmat nostivat tässä kohtaa haastatteluissa esille myös oman roolinsa, että voivat hekin olla itse aktiivisemmin yhteydessä sijaishuoltopaikkaan.

Yksikössä tulisi kiinnittää huomiota yhteydenpitoon ja erityisesti sen säännöllisyyteen. Vanhemmat toivovat sijaishuoltopaikalta tiiviimpää yhteydenpitoa vanhempien suuntaan. Yhteydenpidon lisääminen vaatii yksikön työntekijöiltä sitoutumista ja halua muuttaa aiempia toimintatapoja. Vanhojen toimintatapojen muuttaminen ja kehittäminen vaatii koko työyhteisön sitoutumista. Vanhemmat nostivat esille myös sen, miten he voisivat itse ottaa aktiivisemmin yhteyttä sijaishuoltopaikkaan. Sijaishuoltopaikan suunnasta voitaisiin kannustaa vanhempia ottamaan itse aktiivisemmin yhteyttä ja näin madaltaa yhteydenottokynnystä.

Haastatteluissa keskusteltiin myös omaohjaajatyöskentelystä. Vanhemmat olivat lapsen omaohjaajien työskentelyyn tyytyväisiä. Vanhemmat kokivat, että lapsen omaohjaajat työskentelevät enemmän vanhempien kanssa kuin muut työntekijät, mikä oli heidän mielestään hyvä asia. Vanhemmat toivat esille sen, että myös heidän on helppompaa puhua lapsen asioista lapsen omaohjaajan kanssa, sillä tämä on perillä lapsen asioista. Vanhemmat kokivat lapsen omaohjaajan tulleen myös vanhemmalle tutuksi.

Lasten vanhemmille omaohjaajatyöskentely on tärkeää ja tätä on hyvä ylläpitää. Vanhemmat kokevat hyvänä, että omaohjaajat työskentelevät enemmän lapsen vanhempien suuntaan, joten tästäkin olisi hyvä pitää kiinni. On lapsen kannalta tärkeää, että sijaishuoltopaikassa on lapselle läheisiä ja turvallisia aikuisia. Omaohjaajasta tulee helposti lapselle tärkeä aikuinen, jonka kanssa lapsi rakentaa läheisenkin suhteen. Vanhemman tulee taas hyväksyä se, että lapsi päästää sijaishuoltopaikan työntekijöitä lähelleen. Vanhempien kanssa olisi tästäkin hyvä keskustella, sillä lapselle on tärkeää, että vanhempi hyväksyy lapsen sijoituksen ja hyväksyy lapselle tärkeät ihmiset sijais- huoltopaikassa.

Haastattelujen perusteella vanhemmat ovat kiinnostuneita yhteisestä toiminnasta sijaishuoltopaikan kanssa. Vanhemmat toivoisivat esimerkiksi perhepäiviä ja muuta yhteistä tekemistä, johon he voisivat osallistua. Vanhemmat voisivat osallistua näihin lapsensa kanssa perheenä ja samalla tavata sijaishuoltopaikan työntekijöitä sekä muita perheitä. Lisäksi vanhemmat toivoivat, että voisivat osallistua enemmän lapsensa arkeen sijaishuoltopaikassa. Vanhempien mukaan olisi mukavaa, jos heitä kutsuttaisiin mukaan erilaisiin tekemisiin yksikössä. Vanhempien ottaminen enemmän mukaan sijaishuoltopaikan toimintaan vaikuttaisi oletettavasti myös lapsiin. Lapsi saattaa jännittää kovasti vanhemman tuloa sijaishuoltopaikkaan tai pelkästään vanhemmista puhuminen saattaa olla lapselle vaikeaa. Muutoksista on tärkeä puhua niin lapsen kuin vanhemmankin kanssa. Vanhempien mukaan ottamisella toimintaan tuetaan lapsen suhdetta vanhempiinsa ja vanhempia voidaan ottaa toimintaan mukaan lapsen etu huomioiden. Vanhempien ottaminen mukaan toimintaan vaatii muutoksen juurruttamista yksikön toimintatapoihin, mikäli näin ei ole aiemmin totuttu toimimaan.

Kun haastatteluissa kysyin vanhemmilta kehityskohteita sijaishuoltopaikan toimintaan, nostivat kaikki esille koulun. Kouluun liittyvät asiat eivät suoranaisesti liity sijaishuoltopaikan toimintaan tai yhteistyöhön sijaishuoltopaikan kanssa. Vanhemmat kokivat, että lapsen koulunkäyntiin liittyvät asiat jäävät lähes kokonaan pimentoon. Vanhemmat kokivat, että koulusta ollaan yhteydessä suoraan sijaishuoltopaikkaan ja tästä syystä koulukuulumiset jäävät vanhemmilta kuulematta. Haastatteluissa vanhemmat toivat ilmi, että lapsen koulukuulumiset jäävät vähäisiksi, vaikka vanhempi kyse- lisi aiheesta sijaishuoltopaikan työntekijöiltä. Vanhemmat kokivat, että koulukuulumiset sivuutetaan lyhyesti. Sijaishuoltopaikassa tätä voisi kehittää samalla, kun

kehitettäisiin yhteydenpitoa muutenkin. Mahdollisuuksien mukaan sijaishuoltopaikasta voitaisiin nyt viedä vanhempien toiveita myös koululle, jotta vanhempien ja koulun välistä yhteistyötä pystyttäisiin parantamaan. Sijaishuoltopaikka voisi esimerkiksi tuoda esille ajatuksen kolmikantakeskustelusta, johon osallistuisi koulu, sijaishuoltopaikka ja vanhemmat. Tällainen hyödyttäisi varmasti kaikkia kolmea osapuolta.

Yleisesti voidaan todeta vanhempien olevan oikein tyytyväisiä kyseisen yksikön toimintaan. Vanhemmat nostivat monessa kohtaa esille luottamuksen sijaishuoltopaikkaa kohtaan. Vanhemmat luottavat yksikön työntekijöihin ja heidän toimintaansa. Vanhemmat kokivat molemmin puolisen luottamuksen olevan tärkeää.

Haastatteluissa tuli ilmi, miten vanhemmat ovat hyvin kiinnostuneita lapsistaan ja heidän kuulumisistaan sekä lapsen tavoitteellisesta kuntoutumisesta. Kaikki haastatteluihin osallistuneet vanhemmat haluavat olla lapselleen hyviä vanhempia. Vanhemmilla on toivo lapsensa kuntoutumisesta ja tämä tulee esiin kaikissa haastatteluissa.

LÄHTEET

Hirsjärvi S & Hurme H 2008. Tutkimushaastattelu, teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki, Yliopistopaino

Hirsjärvi S, Remes P & Sajavaara P 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna, Kariston Kirjapaino Oy

Juvakka, E. 2005 Riittävän hyvä riittää. Teoksessa J. Syrjälä (toim.) Vahva vanhemmuus -paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki, Erweko Painotuote Oy

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi -Perhetyön arkea, Porvoo, Bookwell Oy

Kristeri, I. 2002 Vahvaan vanhemmuuteen. Kirjapaja Oy, Helsinki

Kujala, V. 2003 Jaetun vanhemmuuden mahdollisuudet, sijoitettujen lasten vanhempienryhmätoiminnan opas, Sininauhaliitto. Painohäme Oy

Lastensuojelulaki 2007/417 L. 13.4.2007/417 muutoksineen

Lastensuojelun käsikirja THL www -sivut 2020. Viitattu 10.8.2020

Lastensuojelun käsikirja THL www -sivut 2020. Viitattu 28.9.2020

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>

Lastensuojelun käsikirja THL www-sivut 2020. Viitattu 29.9.2020

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>

Lastensuojelun käsikirja THL www –sivut 2020. Viitattu 25.10.2020

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>

Latvala, J. 2006. Vanhemmuuden repertuaarit päihderiippuvuudesta kuntoutuvien päiväkirjoissa. Jyväskylän yliopisto, erityispedagogiikan laitos. Pro gradu -tutkielma.

Lehtimäki, M. 2015 Asiakassuunnitelma sosiaalityön tukena. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Pro gradu -tutkielma.

Marttunen, M. 2005 Riittävän hyvä vanhemmuus (Verkkolehti), Kansanterveys (9) Viitattu 30.9.2020

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102059/9kansanterveys2005.pdf?sequence=1>

Mikkola M, 2004. Lastensuojelu ja eurooppalaiset ihmisoikeudet. Teoksessa A. Puonti, T. Saarnio & A. Hujala (toim.) Lasten suojelu tänään, Jyväskylä Gummerus Kirjapaino

Pulma P, 2004. Lastensuojelun kehityslinjoja. Teoksessa A. Puonti, T. Saarnio & A. Hujala (toim.) Lastensuojelu tänään, Jyväskylä Gummerus Kirjapaino

Saastamoinen, K. 2010 Lapsen asema sijaishuollossa -käsikirja arjen toimintaan. Edita Helsinki

Sosiaalihuoltolaki 2014/1301

Taskinen S. 2010. Lastensuojelulain soveltaminen. WSOYpro Oy

Valtioneuvosto 2019. Lastensuojelun laatusuositus

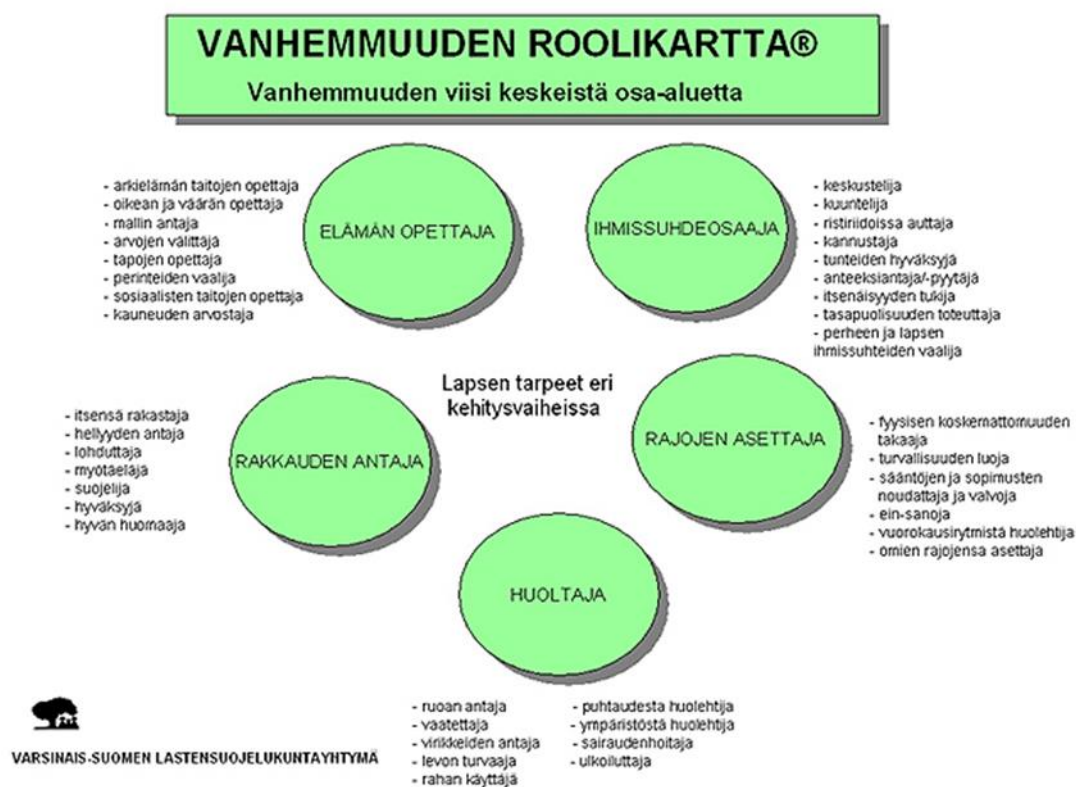
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymä www -sivu 2013. Viitattu 10.8.2020
<https://www.vslk.fi/index.php?id=19>

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Juva, Bookwell Oy

Teemahaastattelun runko:

1. Keskustelua yleisesti vanhemmuudesta ja siitä, miten haastateltava kokee vanhemmuuden.
2. Onko lapsen sijoitus muuttanut vanhemman ajatuksia vanhemmuudesta? Kokeeko vanhempi roolinsa samanlaisena kuin ennen lapsen sijoitusta? Vanhemmuuden roolikartan roolit. Kokeeko vanhempi jonkun roolin siirtyneen sijaishuoltopaikan hoidettavaksi? Jaetaanko jotain rooleja yhdessä sijaishuoltopaikan kanssa?
3. Miten vanhemmat ovat kokeneet sijaishuoltopaikan kanssa työskentelyn? Mikä on ollut hyvää, missä olisi vielä parannettavaa?
4. Miten vanhempi kokee sijaishuoltopaikan tai lapsen omaohjaajien tukeneen vanhemmuutta?
5. Millaista työskentelyä vanhempi kaipaisi sijaishuoltopaikalta? Haluaisiko vanhempi olla enemmän mukana lapsen sijaishuollossa? Miten lapsen vanhempien tai perheen kanssa pystyttäisiin työskentelemään paremmin?
6. Kaipaisiko vanhempi sijaishuoltopaikalta enemmän esimerkiksi perhepäiviä tai muuta yhteistä tekemistä?
7. Muut ajatukset ja toiveet liittyen yhteistyöhön sijaishuoltopaikan kanssa.

Vanhemmuuden roolikartta.